

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben na. noz aordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 25.

Századvégi műveltség.

A szappan buborék gyönyörűen csillog, szeméinket egészen elkápráztatja a napfényben, de ha csak gyöngén érintjük is, azonnal szétpattan s az előbb még oly gyönyörű gömb egy csöpp vizes habbá változik át.

Semmit sem lehet jobban hasonlítani a szép, de üres szappanbuborékhoz, mint a mai kor műveltségét. Ha közelebbről kezdjük vizsgálni, szétpattan ez is s nem marad más belőle, mint sivárság és felületesség. — A jelen idők áramlata siphusi munkával minden áron el akarja hitetni a világgal, hogy a hit, a vallás ma már csak régiségtárba való üres fogalom, mely jó az egyszerű nép tudatlan lelkületének, de nem méltó a fölvilágosult művelt emberhez. A művelt, a felvilágosított századvégi ember, halljuk emlegetni úton-útfélen, a tudomány görcsöve alá vette a vallást és a Darwin, Renan és más »tudósok« véleménye után indulva kimutatta, hogy a vallás ideje lejárt, most már magasabb ideálokért hevül a tolyton előbbre törő ember.

Csodálatos, hogy mégis korunk az, mely daczára, hogy a vallást feleslegesnek tartja, mégis a legtöbbet azzal foglalkozik. Nem igaz az, hogy korunk a vallást ignorálja, ellenkezőleg ma mindenki csak arról beszél. Vallásról van szó a lapok hasábjain, a casinókban, a parlamentben, mindenütt.

S ez a »művelt« ember, ki annyira

szereket fitogtatni nem törődömségét a vallás iránt, miféle műveltséggel is bír tulajdonképpen? Vizsgáljuk csak egy kissé közelebbről.

Mit értenek mostanában közönségesen műveltség alatt?

Bizonyos felületes ismeretek összegét. Aki a közép és felső intézeteken végig szaladt, tud ujságot olvasni a nélkül, hogy a földrajzi neveken, politikai fogalmakon nagyon megakadna naponként elolvas 4—5 ujságot, színházi dolgokban jártas, a legújabb könyvekről legalább ismertetést olvasott, hozzá tud szólni a legnagyobb felületességgel minden kérdéshez, a festészeti s egyéb kiállításokról általánosságban véve véleményt tud mondani, tud jól-rosszul egy-két idegen nyelvet és jó modora van, az manapság művelt ember.

A lélek nemességéről, mélyebb ismeretekről, vallásosságról szó sincs. Mindenből valamit, az egészről semmit, ez ma a jelszó. A XIX. század gyermekeinek legnagyobb része nem könyvekből, hanem az ujságból meríti ismereteit s ehhez annyira hozzá szokik, hogy lassanként az ujságokból veszi minden eszméjét, gondolatát s éppen ebben rejlik nagy ereje a sajtónak, hogy ezeket képes vezetni.

Az olvasó ugyanis nemcsak magát a tényállást tudja meg az ujságból, hanem mindjárt meghallja annak ítéletét, bírálatát is. Az ujság észrevétel nélkül ránk erőszakolja véleményét úgy a politikában, mint más egyéb kérdésekben. Minél jobban terjednek tehát az ujságok, annál inkább pusztul az önálló nézet.

Ujságolvasás és mulatságokkal telik el az emberek szabad idejének legnagyobb része. A színház azonban, mely hivatalos volna jóvá tenni, kiegészíteni hiányos műveltségünk hibáit, még jobban elront mindent. Mert a színház ma már nem erkölcsnemesítő intézmény. Tekintsünk csak végig a színházak műsorán s látni fogjuk, hogy házasságtörési drámák, sikamlós operettek s léhaságokkal telt színművek töltik azt ki legnagyobb részben. Nem tanulni járunk ma a színházba, hanem idegeinket izgatni. A budapesti közönség lázban van a »Trilby«-ért, mely nem egyéb mint egy párisi grizette sikamlós története vegyítve a hipnózis rejtelmességével; míg ha valami Shakespeare vagy Katona, Madách-féle darabot adnak, a színházak üresek. — A »Goldstein Számi«-t egymásután 150-szer adták, a klasszikus darabok alig hozzák meg a világitási költségeket.

A könyvtárak boltok nem szaporodnak, tessék megügyelni jól, de szaporodnak a színházak, mulatóhelyek, a szenzációt hajhászó ujságok. A tudományos könyveket nem veszik, de az erkölcsstelen műveket napok alatt szélkapkodják.

Az »Aphrodite« ez évtized legmerészebb erkölcsstelen könyve hatvan kiadást ér, minden nyelvre lefordították, a chaubriand, Bougeaud, Didon műveit a pör eszi meg a könyves boltok polczain.

Soha oly felületesség mint ma, nem uralkodott. Csillogó külszín, üres beltartalom, akárcsak a virágos kertek színes üveg gombjai, melyek szépen mutatnak

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Az ő akarata.

— Svéd novella. ford. ○

— A tanár ur, rossz kedvében volt és ez meglátszott az egész házon a szalontól a konyháig. Egy tudományos kérdés okozta ezt, a melyet nem tudott tisztázni, habár három óráig kutatta, a szakmunkákban. És a mint azt most abba hagyva irodájából kilépett, minden felizgatta, a mi csak szeme elé került. A függőnyt ferdének, a hamutartót porosnak találta, az ebédlő szönyegén pedig most vette észre azt a foltot, a mely már egy fél év óta ott volt. De a kibe belekötött az az ő kis felesége volt. Ez szerencsétlenségére egyik kesztyűjét a pipereasztalon feledte, miért is mindjárt azt hánytva szemére, hogy nagyony soká tartott a reggeli sétája. A milyen kedves és kellemes volt a professor, ha jókedélyhangulatban volt, éppen olyan kiálhatatlan és zsörtölődő, ha rossz kedvű volt. De a kis tanárnét ez nem alterálta. Férjének rossz, kedvét pillanatnyi rosszulletnek tekintette és azért megpróbálta őt, mindenfélét fecsegve felvidítani ha pedig ez nem használt előszedte a többi házi receptet. Most is legelőbb kinyitotta az ablakot hogy az ozonos tavaszi levegő bejöjjön. De ez nem volt az igazi, mert férje nyomban kijelentette, hogy ő légvonatot érez. Azon azonban könnyű volt segíteni. A szabadiszűl szol-

gáló nagy japán legyezőt, a melynek széle-hossza egy volt, levette a falról és odaállította férje széke felé. Most már nem panaszkodhatott, az éles levegő nem érte őt.

Ekkor a tanár befogta a fülét.

— Én nem tudom milyen zajt és lármát csinálsz, pedig mondtam már, hogy fáj a fejem.

Erre elhallgatott. A kis professorné feltette magában, hogy nem fog neki ellent mondani ne hogy még nervösebbé tegye. Olyan gyöngédséggel a minőre csak egy nő képes oda ment férjéhez, szeretettel hozzásimult és puha fehér kezét résztvevőleg az ő betegének homlokára tette. Máskor ez a recept mindig megtette a hatást. Most ez sem volt jó. A tanár megfogta kis feleségének a kezét és idegesen ledobta homlokáról, Nem találta el az igazi orvosságot!

Igy ültek egy ideig csendben. A férje lábait egymásra forva lógatgató, a kis tanárné pedig egy könyvben lapozgatott, miközben belsőleg forrt a harag a sértéstől. Eleinte arra gondolt, hogy érezetnie fogja férjével aprehenzióját, de azután a családi béke kedvéért letejt róla, felkelt az ablakhoz ment. hogy az üde levegő egy kissé felfrisüljön és elkezdett beszélni, hogy milyen szép idő van és minő fenséges látványt nyújt a természet ébredése.

— Hidd meg Jenő — folytatta — neked nagyon jót tenne, ha elmennénk egy kicsit sétálni a szabadba. Tegyük egy kirándulást a Skjöldbergre, vagy nem bánom akár hová.

Meglátod egy-két óhár pezsgőtől megfog szünni a fejfájásod.

Erre rátekingett neje. Azután elfordult és felcseregte a lábszárait, úgy hogy a jobb helyet most már a balt lógáza.

— Valóban szellemes gondolatod van neked. Azt gondold, hogy nekem hétköznapi is telik pezsgőzni?

Ekkor az ujság után nyult és elkezdett abban böngészni. De az előbbi javaslat még mindig izgatta, mert az gondolta, hogy neje csupán a maga kedvéből tette az ajánlatát.

— Champagnert a fejfájás ellen. Ki hallott már ilyet. De kár hogy orvos nem lettél. Az hiszed tán, hogy nekem az ablakon öntik be a penzt!

Mikor a kis professorné a pezsgőt orvos-ságul ajánlotta, akkor férjének nem annyira fejfájására mint rossz launéjára gondolt. De ezt nem lehetett neki mondani. Mégis felelnie kellett valamit, hogy női jogait megvédje. Erősen kötötte magát a pezsgőhöz és azt mondta, hogy az minden betegségre jó tehát a fejfájásra is. Felemlítette, hogy az orvosok minden betegnek, még a legszegényebnek is azt rendelnek erősítőül és nem nem árt nekik, hogyan árthatnak hát akkor egy egészségesnek? És állítását olyan hévvel zajjal védte, hogy férje végül arra kérte, hogy menjen egy kicsit sétálni és hagyjon fel a bizonyítással, mert már is annyira meggyőzte, hogy azóta sokkal jobban fáj a feje, mint előbb.

Erre elhallgatott. — Érezte lelkében, hogy

kivülről, de széttörve haszontalan üvegcserepek.

S ez a kor támadja meg a vallást, a mélyes mély eszmék foglalatját. Az éjszaki jégöv lakója akarja megtanítani a napot arra, hogy mi az a melegség.

Nem ignoráls, de ignorancia miatt keletkezik összeütközés a kor és a valóság között.

Ugy látszik nem a vallási közönyöséget kell előbb megtörnünk, hanem arra kell még előbb törekedni, hogy meggyőzzük korunk fennhájázó fiait afelől, hogy körünk műveltsége és felvilágosultsága csak látszólagos. Az a tudomány, mely ellensége a hitnek, nem érdemli meg a tudomány tisztelt névét. csak a tudomány mezébe burkolt tudakos felületesség az.

A kiegyezés a levegőben.

A provizorium kérdése az eddigi hírek szerint még nincs megoldva, a kormányok nem képesek megtalálni az Ariadne-fonalat, mely a jelenlegi szituációkból kivezetne. A félévi provizóriumból, melyről eleinte szó volt, már két-évi lett, de még ezen tervek megvalósítása sem bizonyos, mert az uralkodó a monarchia érdekében a kiegyezési javaslatok gyors tárgyalása mellett van s úgy a magyar, mint az osztrák parlamentben heves ellenzésre talál a provizorium.

Legközelebb ismét Budapestre tér vissza Badeni, s akkor lesz eldöntve a kérdés, vajjon a provizorium csakugyan a parlamentek elé kerül-e, mennyi időre fog terjedni és hogy az erre vonatkozó javaslatok még e nyáron, vagy csak az őszi fognak-e törvényhozás elé terjesztetni nálunk és Ausztriában.

Hová vezet az egyházpolitika?

Már az a természete a mi szabadelvű kormányainknak, hogy keze amihez csak ér, fog; annak vesznie kell, mintha pestises szellő suhintott volna rajta végig.

Egyik igen tekintélyes fővárosi ellenzéki lap beszámolva a horvát választások eredményével — ezt nem találja valami kecsesgöndörnek

ránk nézve s illetőleg az unióra nézve, mely köztünk fenn áll. Mert ugyan régen megszoktunk már farkasszemet nézni horvát testvéreinkkel, de volt ott egy párt az u. n. nemzeti párt, mely a bán köré csoportosulva minden panszláv fészkelődésnek ellenállt a csekély számú ellenzékkel szemben. Hanem most a helyzet lényegesen megváltozott, az ellenzék száma az alig egynehány emberről 32-re emelkedett, kik mindent készek tenni a szláv testvéresülési eszme érdekében s a Magyarországgal való unió ellen. S mi ennek az oka? Az egyházpolitika! A horvát nép belátta, hogy sem nyelve, sem önállósága nincs veszélyeztetve s ha akadtak is agitátoraik — ezek legkevésbé sem voltak népszerűek. De mikor a hitbuzgó katolikus horvát nép a vallásának ellenségét látja a szabadelvű pártban s az azt támogató magyar ellenzék egy töredékében — ez új erőt kölcsönzött s a horvát ellenzék papjaival élén fényesen került ki a választásból.

A »Nemzet« nem látja olyan rossznak a helyzetet, csak azt sajnálja inkább, hogy az az ellenzék a szabadelvű eszmék ellen szervezkedett s nem azt, hogy az elszakadás gondolatával foglalkozik. Mindazonáltal elég okot lát arra, hogy hevesen támadja a zágrábi érseket, aki elősegítette az ellenzék győzelmét.

A kálvinizmus dicsőségére.

A sárospataki kollégium nagy kirándulást rendezett Debreczenbe az ottani kollégiumi segélyegylet 25 éves jubileuma alkalmából. Ezen az ünnepélyen együttesen fogadást tettek, hogy a kálvinizmus dicsőségének előmozdítására fogják szentelni jövő működésüket. Megkoszorúzták a kálvinizmus »vértanúinak«, a gályarabságba hurcolt ígéhirdetőknek emlékét és szídták a Caraffákkal egyetemben a Kollonicsokat.

Nagyon okosan teszik kálvinista testvéreink, ha az ifjakat hitükhöz való ragaszkodásban nevelik. Joguk van hozzá, senki kifogást nem emelhet ellene. Nem is azért hozzuk fel ezt a különben nem valami fontos eseményt. Ezuttal még azt sem róvjuk meg, hogy a kálvinizmushoz való ragaszkodás mellett itt-ott a katolikusok gyűlölete is kiérzik. Csak arra

akarunk ezuttal rámutatni, hogy mit szólnának hozzá liberális lapársaink, ha valamelyik kath. jogakadémiának polgárai rendeznének hasonló tüntetést vallásuk mellett? Mit szólnának hozzá, ha arra tennének fogadalmat, hogy működésüket a katolicizmus dicsőségének fogják szentelni?

Hja! e tekintetben a liberalizmus nem ismer vallásegyenlőséget!

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 25.

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 12 órakor kezdődött.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: gróf Teleki Sándor, Rakovszky István és Molnár Antal.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Erdélyi Sándor. A múlt ülés jegyzőkönyvet felolvassák és hitelesítik.

Elnök jelenti, hogy Balogh Kálmán és Takácsy Sándor képviselők öt heti szabadságot kérnek. Megadatik.

Bemutatja Hont vármegye kérvényét a kvótaemeléssel ellen.

Bemutatja a soproni bíróság és ügyészség személyzetének kérvényét, hogy a millenniumi év nyugdíjukba háromszorosán számíttassék.

Neményi Ambrus bemutatja a pénzügyi bizottság jelentését az egyetemek számára szükséges telekvásárlásokról és építkezésekről.

Schmidt Gyula a mentelmi bizottság előadója jelenti, hogy Rakovszky István, Serbán Miklós, Okolicsányi László és Sima Ferenc (3 ügyben) mentelmi jogának felfüggesztését kérik. Kiadatik a mentelmi bizottságnak.

Következik a napirend:

Az esküdtbírókól szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

A 6-ik szakaszról

Gróf Batthyány Tivadar módosítást nyújt be, hogy a miniszter és főispán mellé a fiúmei kormányzó is felvéttessék.

Győry Elek módosítást nyújt be, hogy a rendőri hatóság közegei, valamint a törvényhatósági és más állami tisztviselők kivétessenek az esküdtképek közül.

Psik Sándor előadó Batthyány javaslatát elfogadja, Győryét azonban nem.

Elnök a vitát bezárja. Következik a szavazás.

ő mindent megtett, a mire csak képes volt, férjének felvidítására és, hogy nem ő rojta mult. A délelőtti hátralevő részét háziteendőkkel töltötte. Mikor pedig az asztalhoz ültek, elkezdett csevegni mindenről, a mit a városban látott éppen úgy, mintha közöttük semmi setörtént volna. S mindez oly jól ment neki, hogy egészen megvolt magával elégedve.

Az első fogásnál férje szótlanul ült és közben közben a fejéhez kapkodott.

A másodikkal már jóévtágygyal evett sőt elismerőleg meg is jegyezte, hogy igen jó volt.

A harmadik tálnál már élénk társalgást folytatott az ideit természéről és mikor az asztaltól felállottak ő volt az aki a szalon ablakát felnyitotta, hogy egy kis tiszta levegő jöjjön be. Végre belláta, hogy az ő betegségére a legjobb orvosság az idő és nyugalom volt.

— A szánkázásból a melyet a télen terveztünk már úgy látszik semmi sem lesz, mondá miközben szeméit az ablak alatt elterülő parkon legelteté. — Persze, hogy nem, hiszen neked soha sincsen időd.

— Nem az, hanem a hó előbb elolvadt, mintsem gondoltam.

— Ah! rendesen úgy van, hogy mi elkezdjük már novemberben tervezgetni és...

— Mondom, hogy az volt a baj, hogy a hó hamar elvonult, vágott közbe a tanár és beledobta magát az ablak melletti székbe. Egyébként ha akarod, a Skjöldbergen van még elég nem muszáj ezt a szórakozást megtagadni magunktól.

— Ki tudja?

E szavakra elvetette magát a diványon és fölnevezett a plafonra.

— Ejj! mondá professzor és azután gondolataiba elmerült.

— Nem volna-e jobb a helyet elmenni a színházba?

— Mikor?

— Ma este.

A kis tanárné az ujság után nyult és megnézte, hogy mit adnak. Érdekes darab volt jelezve.

— Igen, de vevé fel újra a szót a férj, miközben körmeit nézte, attól félek, hogy ott nagyon meleg lesz.

— Azt szívesen kiállja az ember egy jó darabért.

— Látom, hogy te mindég rajongsz a színházért.

— Pedig nem is én, hanem te akard!

— Akarom? viszonzá a tanár egy szuró tekintet kíséretében. Hát nem tudod, hogy itt nem arról van szó, hogy akarunk-e vagy sem, hanem arról, hogy jó barátunk irányában egy kis udvariasságot tanusítsunk.

Ekkor visszaemlékezett arra a kis asszonyka és elhallgatott.

— Háthogyha valami jobbat lehetne kigondolni. Teszem azt egy versenycsónakázást a tón, ha egy kocsit vennénk és oda kirándulnánk. Hallanánk a madarak énekét, látnánk, a fák rügyezését és mindezt az alkonyát homályban!

A tanárné arcán vidám mosoly jelent meg e szavakra. Látta, hogy a férje az ő tervét magáévá tette, hogy így neki örömet szerezzen. Valóban az ő férje ritka figyelmes és jó embernek látszott neki e pillanatban. nem szólt semmit, csak odasimult hozzá és megcsókolta mind a két arcát.

— Igen, de a kiadás, a kiadás. Gondold meg mennyibe fog ez kerülni. Hiszen az nem tellik tőled.

Ezek a szavak sokkal találóbbak voltak, mint ő maga is gondolta.

— Lári-fári beszéd.

— Nem a, Skjodbergen elegánsnak kell lenni.

— Na és?

— Meg aztán jobb lesz ha idehaza maradsz és rendes időben lefekszel a te fájos fejeddel.

— A fris levegő jót fog tenni neki.

— Igen ide...

A profesor felugrott helyéről és idegesen vigigmérte néhányszor a szobát.

— De, de, mit de... Istenem, ha az ember valamit akar mindig csak kifogást hall Majd eszt majd azt. Ha az én tervem nem tesszik, hát rajta eszelj ki egy jobbat.

— Nem válaszolá a kis tanárné nyájasan azt nem teszem.

Se közben a »Fliegenden Blätter«-t arca elé tartotta, hogy férje észre ne vegye, hogy ő milyen jóízűt nevet.

— No hát mi lesz, kérdé a profesor néhány percnyi várakozás után?

Kevés a képviselő!

Hentaller Lajos: Nem határozatképes a Ház.

Elnök: Felhívja a jegyzőket, hogy olvassák össze a jelenlevő képviselőket. (Megtörténik.) A jelenlevők száma csak 89. A Ház nem határozatképes. Azért az ülést a házszabályok értelmében egy negyed órára felfüggesztem.

Az ülés folytatása.

Elnök: Az ülést újra megnyitja. Következik a szavazás. (A jegyzők összeolvassák a szavazatokat.)

Elnök: A módosítás mellett szavazott 48. (Éljenzés balról.) A módosítás ellen...

Közbeiktatások: 67.

Elnök: Csendet kérek... A módosítás ellen 69.

Lelkész vagy pap?

A 7-ik szakasznál:

Molnár János: E szakasznál újra beadja a 4-ik szakasznál már beadott módosítását, hogy a lelkész mellé a pap is beiktattassék, mert a papok zsüri-mentességét kívánja.

Erdély Sándor igazságügyminiszter: A lelkész szó tágabb fogalom, amelyben benne foglalatik minden pap. A törvényt másképpen magyarázni nem lehet s azért a módosítást nem fogadja el.

Asbóth János: Molnár János indítványának el nem fogadása még jobban kiélesítene az állam és egyház közötti viszonyt. Kimutatja, hogy a miniszter tévedett, mert a törvény más helyen is felemlíti a papot és lelkészt, például a véderőtörvény. Vannak papok, akik nem lelkészek és vannak lelkészek, akik nem papok. (Zaj és ellentmondások.) Ajánlja Molnár módosítását elfogadásra.

Plósz Sándor: Nem látja, hogy miért legyen olyan nagy bizalmatlanság a kormány iránt, amelyet Asbóth említett. Nincs a kormánynak érdekében, hogy rákényszerítse a papokat az esküdtkedésre. Nem lehet bevenni a lelkész mellé a papot, mert akkor akceptálnánk az akadémiának azt a kijelentését, hogy a pap más, mint a lelkész. Kéri a szakasz elfogadását.

Horánszky Nándor: Világos törvényekre van szükségünk s a törvényt az előtt kell világossá tenni, mielőtt még törvényné válna. Kéri a Molnár módosításának elfogadását.

Plósz Sándor félreértett szavait magyarázza.

Psik Lajos előadó módosítást nyújt be, hogy az egyházközségek lelkészei helyett csak egyszerűen lelkészek volna beiktatandó.

A Ház a szakaszt az előadó módosításával elfogadta.

Neje feleletül megcsokolta mindkét arezát.

— Én azt teszem, amit te akarsz.

— De nem szoktad mindjárt!

— Még előbb, mint te akartad,

— Mit beszélsz?

— Semmit, megyek és telefonirozok.

Az alkonyat óráiban egy kis vidám társaság tért be a Skjodbergen egyik restaurációjába és ott jó bor és szellemes tréfák mellett mulatott. Mikor a tanár észrevette, hogy a pezsgős palackok durrognak és poharában a hab gyönyögzik, felemelkedett helyéről, hogy egy teasztot mondjon. Elakarta mondani a jelenlevőknek, hogy ő ma este minő nagy veszedelemben forgott.

Kis feleségére mutatva így szolt:

— Ó megakart bennünket fosztani a napvilágtól, az ózonos levegőtől és ettől a jókedvtől azt akarta, hogy a mai estét a színház fülettéglő körében abban a gőzfürdőben töltsük. S ettől az én jó barátom mentett meg. Ő kicsalt ide, hogy itt a természet keblén fülemüledalt hallgatva és virágillatos levegőt sziva egy kellemes estét töltsünk. Megérdemli hát hogy éljen.

S erre fenéki kiürítette poharát.

A kis profeszorné oda se hederített, hogy mit beszél, olyan jól mulatott barátjával. A közbe két pezsgős pohárt feldöntött és ez nagyobb derültséget keltett körülükben, mint a leg-sikerültebb toaszt. Egyik pohár a másikat követte és az volt a baj, hogy a társaságban senkisé akadt, aki a hazamenetelt indítványozta volna.

A 8-ik szakasznál:

Psik Lajos előadó lényegtelen módosítást nyújt be.

A Ház elfogadja.

A 12-ik szakasznál.

Ruffi Pál módosítást nyújt be, hogy a hivatalos jelentés kapcsán töröltessék az első bekezdésből.

A Ház a módosítást elfogadja.

A szelekció.

A 15-ik szakasznál:

Ragályi Lajos: Ez a szakasz intézkedik általánosságban szelekció iránt. Ő híve a szelekciónak, de mégis gátakat óhajt emelni bizonyos tekintetekben. Ellene van annak, hogy a közigazgatási bizottság 12 tagot küldjön ki a szelekciós bizottságba. Módosítást nyújt be, hogy a 12 tag helyett csak 3 tag választassék, továbbá, hogy az első bekezdés második része a szavaktól kezdve, hogy ezeken kívül, egészen kihagyassék.

Barabás Béla: Ha a miniszter ragaszkodik az eredeti javaslatához, tudjuk, hogy a párt-politikát be akarja vinni az esküdtzékbe. Ő is fölöslegesnek tartja a 12 tagot, mert ezeknek semmi dolguk nincs. Módosítást nyújt be, hogy három bizalmi férfi választassék csak s a jegyzőkönyv aláírásánál is egy bizalmi férfi jelen legyen. (Helyeslés balról.)

Erdély Sándor: Nem fogadhatja el a módosításokat.

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

A 15-ik szakasznál:

Sághy Gyula: Módosítást nyújt be, hogy az alaprajstomba felvett esküdtképes egyéneknek csak egy negyedét képezhessék a köztisztviselők.

Asbóth János a szelekció ellen beszél.

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után;

A Ház a Győry Elek e szakaszt illető csekély módosítását is elfogadta.

Holnap felel Perczel Molnár és Visontaynak a Nopesa ügyben.

Pusztá-Kovácsi sirleletek.

Minél nagyobb gondot fordítunk azon történelmi kincsekre, melyeket a föld méhében rejt, de olykor a véletlen a felszínre vet, annál mélyebben hatolunk az emberi nem történetének bölcsőjéhez. Minden egyes lelet egy-egy kis mécses gyújt, mely némi fényt áraszt az emberiség gyermekkorának homályos történetére. Ezen gyenge világosság elvezet minket a kőkor embereinek tűzhelyéhez, megismerhet minket a bronzkor emberének bámulatos alkotásaival, megmutatja a vándor népek zord havasainak sátrait, megmutatja honfoglaló őseink tanyáit. E pislogó mécses világánál látjuk, mint váltotta fel egyik nemzedék a másikat egyik nemzet a másikat, egyik kor a másikat. Látjuk, hogy a letűnt korok népessége, legalább vidékünkön — nagyon csekély volt és igen egyszerű szükségleteiben és igényeiben. Látjuk, hogy bármennyire is különböztek is egymástól, külső formára, szokásaikra, erkölcsükre, műveltségükre nézve: abban azonban mindnyájan megegyeztek, hogy az újabb a réginek helyét foglalta el. A kőkor embereinek tűzhelyeire rakta kunyhóit a bronzkor férfja. A bronzkori romokon ültette fel sátrait a vándorló népek harczoza. Ezek helyeire állította fel tanyáit a honfoglaló magyar. Nálunk Bihar megyében a legrégebb időktől fogva mindig élénk élet mutatkozott a Körösök völgyeiben és a Berettyó mentében. Ezen hosszú életnek egyes emlékei jelennek meg egyre-egyre megújuló régészeti leletekben, magában Berettyó-Ujfaluban és illetőleg határában már annyi történelmi emlék került a felszínre, hogy ha azokat mind egy helyre tudnók összegyűjteni, egy csinos kis múzeumot létesítenénk, melyben a történelmet megelőzőt korok mindegyike eléggé utján a képviselve volna. Midőn tehát hírlapok utján a Pusztá-Kovácsi leletről értesültem, azonnal tisztában voltam azzal, hogy itten barbár sírokról van szó; de annál bizonytalanabb volt nézetem a korra nézve, ami mindenkor főszerepet játszik a történelemben. Már említettem, hogy B-Ujfalu, melynek vidékéhez Pusztá-Kovácsi tartozik, a történelem minden szakából

mutat fel emlékeket. Melyikét vetette fel most a véletlen Kovácsiban? Kedvezőtlen időjárás, folytonos esőzések, elfoglaltságom gátoltak, hogy a lelet színhelyére kiránduljak, ottan a napfényre került régiségeket tanulmányozzam. Elképzelhető tehát kellemes meglepetésem, midőn e hó 23-ikán Nadányi Gyula ur szivességéből alkalmam volt a birtokon talált régiségeket megsejmelni.

Legjobb reményekkel eltelten következő nap a daczára borus időnek Pusztá-Kovácsiba siettem. Azon páratlan szivesség és előzékenység, melylyel Nadányi ur és igen tisztelt családja fogadott, lehetségessé tette, hogy rövid idő alatt aránylag nagy munkát végezzek. Berettyó-Ujfaluból mintegy háromnegyed óra alatt jó lovakon a tanyához értünk. Mindenfelé beláthatatlan pusztá; a nagy síkságon itt ott elszórt tanyák, alig belátható távolban homályos rajza, kimagasló tornya. A tanya közvetlen közelében kis és kör alakú emelkedés látszik. Itten vannak a régi sírok. Ez emelkedés egykor magasabb lehetett, de a földi munkálatok és az időjárás folytán magassága sokat veszíthetett. Jelenleg úgy 2¹/₃ méternyi magasságra tehető. Ugylátszik az egész domb sirmezőt képez, melynek alig csak nagyon jelentéktelen részecskéje van felásva. A halottak sűrűn egymás mellett fekszenek, keletre fordított fejjel. Legtöbb váznak csak egyes csont töredékei maradtak meg, mások hihetőleg egészen elporladtak, vagy legalább felismerhetetlen részeik szétváltak, csak kivételesen egyesek maradtak meg körvonalaikban látszólag egészen; de azok is érintésre egy két csontdarabot kivéve, szétmálnak. A sírok alig egy méternyi mélységben vannak fekete nyersföldben, mely réteget itten végződik és a halott finom sárga homokon fekszik, melynek egyes részei ugylátszik a halottat is befedték és talán ez az oka, hogy ezen őskori sírok maradványai annyi ideig fennmaradtak.

Jelenlétem alatt két halottat ástak fel. Az egyik csaknem egészen már elporladt, annál érdekesebb volt a másik. Először a koponya mutatkozott. Nagy óvatossággal folytattuk a munkát. A csontváz egész körvonalaiban feltűnt. A csontváz hossza 155 centiméter. Koponyája aránylag kicsi kerek, homloka domború, csaknem egyenes, mellcsontokból alig maradt valami, lábai kajlak és pedig feltűnőleg. Jobb karján a könyökön felül bronz karperecz. A csontváz kinyújtva leeresztett kezekkel és arccal keletfelé feküdt. Az erős koponyacsontok érintésre szétmálnak; de az egykori fül helyén a fülbevaló ott feküdt és pedig a bal fülön, míg a karperecz a jobb kart szorította. A gyűrű is előkerült a balkar valamelyik ujjáról. Sajátságos, hogy a csontocska a bronzgyűrűben csaknem épségben maradt. Találtam még a csontváz körül két darab cseréptöredéket. Mindkettő fekete színű és minden diszítés nélkül. Kétségkivül a tűzön volt égetve. De mielőtt én a helyszínén megjelentem volna, már valami 12—14 csontvázat ástak fel. Ezeket találtak egy bronz nyaklánczot, sodronymű, 4 drótból fonva. Ásáskor a nyakék kettő törött; 4 drb bronz karpereczet, kettő egyszerű karika vékonyodó végekkel; a harmadik sodronymű, a negyedik bronzpléh, kör alakú pontos diszítésekkel, a két vég hosszukás körben záródik. Két darab fülbevaló, záró végeik keskenyebbek, minden diszítés nélkül; két darab gyűrű, egyszerű bronzkarikák, 5 drb töredék fülbevalók, vagy gyűrűk részei. Az eddig említettek mind kezemenél vannak és még e hét folytán a napfényre került és legjobb állapotban levő koponyával a biharmegyei múzeumban közszemlére kifognak tetetni. Szavahihető munkások beszélik, hogy a megnevezetteknel sokkal több bronzékszer került a munkások kezébe, de azok eltűntek és nincsen remény, hogy visszakerüljenek. Azt is beszélik a munkások, hogy két halottat ült helyzetben találtak. Ez azonban téves állítás, mert ezen leletkorabeli halottakat már nem temették ült helyzetben. Itt a halottak hihetőleg két vagy 3 sorban egymásfelé voltak rakva és különböző behatások folytán az egyiknek koponyája, az alsóbbaknak pedig lábszáraiból valami maradt fenn.

És most összegezzük, amit eddig tapasztaltunk. Eddig csak ékszerek kerültek napfényre

és ezek anyaga mind bronz, méltán következik tehát, hogy legújabb leletünk bronzkori. Nálunk (Körösök és Beretyó mentén) a bronzkor kezdődött a hellének és italok vándorlása után, kik Europa déli szigeteit és félszigeteit telepítették be és a germán népek vándorlása előtt, kik Europa északnyugati részeit foglalták el: vagy a 14 vagy 15 században, midőn a kelta népek Europa közepét ejtették birtokukba, és tartott nálunk a a bronzkor a dákok fellépteig és a jazzygok megjelenéséig vagy is Kr. e. 4.—1. századig, tehát mintegy ezer évig; sőt valószínűleg még azontúl is mindaddig még ezen népek nem jöttek a romaiakkal tüzesebb érintkezésbe. Ha leletünk ezen őskorból való, úgy bizonyosan annak legutolsó korszakát képviselik. Ezt mutatják a kör alakú diszítések, ezt mutatják könnyedségük ellentétben az őskori masszív bronzokkal. De nem lehetetlen, hogy a népvándorlás kórának valamelyik kevésbé ismert népéhez tartozik leletünk olyan népéhez, mely még kizárólag bronzékszereket használt. Annyi bizonyos, hogy a Pusztá-Kovácsi sírmezőnek egykori lakói kistermetű kis kezű és vékony karu emberek valának, arányosan formált koponyájuk értelmességére mutat görbe lábaik tanúsítják, hogy nomád azaz lovasnép valának csöndes, nyugodt természetű nép lehetett, közelükben semmi tegyver, csontjaikon semmi törés nyoma. Ezen nép szerette magát felcífrázni meztelen karjain csillogó bronzokkal, melyeket hihetőleg messziről jött kereskedőtől kapott kiknek cserébe állatjaival kedveskedett. Felső szövetruhát hordott és ezt fibulával nyakán kapcsolta össze, így mutatja azon bronz fibula, mely szinte jelenleg napfényre került és kis szövet foszlányt állítólag még felásáskor is tartójában fogta.

Vége a Pusztá-Kovácsi sírleletnek eddig eddig alig 50-dik része van kiásva az érdekesebb a domb magaslata közelében eső, tehát fontosabb része még érintetlen, ott bizonyosan még sokat, nagyon sokat fognak találni. Kétségkívül át fogják még azt kutatni nálamnál hivatottabbak. En közvetlenül ez ásatásnál szerzett benyomásnak hatása alatt irtam és leirtam úgy, amint éreztem.

Csepő Péter

Háromszögelés, kataszteri felmérés és helyszínelés.

Biharvármegyében évről-évre folynak az országos (kataszteri) felvételi munkálatok; a megye különböző helyein megjelennek májusban háromszögölők, határleirők, részletes felvevők, helyszínelők és nyilvántartók. Az idén is megjelentek már a Báródságon a háromszögölők, Szombatság vidékén a kataszteri mérnökök. Mindeniktől megkérdezi a nagyközönség: mit akar? miért van oda küldve? mi célból lesz az a munkálat? mennyibe fog kerülni és ki fizeti a költségeket? Minden egyes tisztviselő igyekszik saját állásának, hivataikörének és a kérdező értelmiségének megfelelően válaszolni a kérdésekre, de azért az egész felmérés céljával és rendszerével nincs tisztában a közönség, sőt igen gyakran a községi előjáróság sem tudja még azt sem, hogy miféle szolgáltatásokat tartozik az illető tisztviselőnek rendelkezésére bocsátani, dacára annak, hogy minden egyes érdekelt község megkapja még ideje korán a pénzügyminiszteriumnak minden évben megjelenő »Előirányzat« című ellátott utasítását. A tapasztalat bizonyosága szerint, vagy hosszas terjedelmű, vagy talán azon hitben, hogy úgy sem lesz elég érdekesítő, el sem olvassák s ezáltal a kiküldött tisztviselőt azon kellemetlen helyzetbe hozva, hogy az előkészületek hiánya miatt napokat kénytelen elvesztegetni az állam és a község kárára. Hogy pedig fentebbi állításom nem légből kapott, elég legyen felemlítenem azt az egy községet, a hol a jegyző április végétől július elejéig nem tudott magának annyi időt szakítani, hogy a bíróval 5 perc alatt közölje az előkészületekre vonatkozó utasításokat (a miket kivonatban külön megküldtem a községnek) és midőn az egész napi dologtól teljesen kifáradva, a hegyi utakon át gyalog megérkeztem a községbe, még csak ki sem pihenhettem magamat minthogy a legelső követelmény: a lakás sem volt előké-

sztíve. Gyakran előfordul, hogy lakást nem lehet találni az egész községben, ilyenkor kénytelen az ember megalkudni a körülményekkel, lehetetlen senki sem kíván még a község előjáróságától sem, de a hol jegyző, postamester, földbirtokos és bérlő lakik (mint a fent említett községben), ott már bátran megkövetelheti az ember az előírt lakást. Ez esetben nem kerestem orvoslást, mert bennem több volt az emberi érzés, mint a fent tisztelt urakban és nem tartottam fiatal korommal összeegyeztethetőnek, hogy egy nyugdíjba kívánczó ösz családapának nagyon is komoly kellemetlenségeket okozzak. — De nem célozom most felsorolni több évi fáradságos tapasztalataim rossz oldalait és nélkülözéseit, sőt ellenkezőleg, szándékom röviden előadni az egész felmérés célját és mibenlétét, ezt talán majd inkább elővassák az érdekelt körök is, mint az »Előirányzat«-ot.

Az országos (kataszteri) felmérés célja új birtokrendezés és ennek alapján a telekönyvnek természetével és a tényleges állapottal való teljes összhangzatba hozatala. Ebből kifolyólag minden tisztviselő köteles a reá bízott területet teljesen a természet és a jelenlegi állapot szerint felvenni tekintet nélkül az esetleges elfoglalásokra. A tapasztalat szerint már egy pár évvel is a tagosítás után vannak elfoglalások úgy a szomszédföldekénél mint a szülőknél. Ezen elfoglalások rendbe hozatala nem képezi feladatát a felvevő mérnöknek, sőt, minthogy e miatt néha 1—2 hétig is kénytelen lenne az állam munkáját félbehagyni, határozottan meg is van tiltva. Az egyes községeket figyelmezteti az »Előirányzat«, hogy birtokviszonyait még a munkálatok megkezdése előtt hozza rendbe, igazíttassa ki a dülöket egy magán mérnök által, de ennek rendesen nincsen foganatja és ezért történnek meg oly esetek, hogy az új térképekre is, a mik pedig a birtokrendezésnek alapját képezendik a jelenlegi állapotnak teljesen megfelelő ugyan, de a tagosítási térkép és kiosztás szerint helytelen adatok lesznek reá vezetve egyeseknek a kárára, sőt minthogy a foglalások legnagyobb mérvet a községi birtokok és különösen a dülök mellett szoktak öltetni, az egész község kárára és minthogy a község vagyonának ép-ségben tartásáért az előjáróság személyes felelősséggel szavatol, éppen azok kárára, kik kötelességüket teljesíteni elmulasztották. Az egész felvétel a különféle ágak szerint s részére van felosztva.

I. Háromszögelés. A háromszögelés célja az, hogy minden egyes községben kellő számú főbb pontok alapján és segélyével a részletes felmérés minden fennakadás nélkül fogantatott legyen. A háromszögelés alkalmával köteles a község a jelek felállításához szükséges anyagokat (négyzetes vagy gömbölyű pőznák, deszkák, lécek, szegek, mész, festék) beszerezni és pedig az illető mérnök által előre megrendelt mennyiségben; a felállításához szükséges napszamosokat és fuvarosokat előállítani; kirendelni egy a birtokviszonyokat teljesen ismerő előjárósági tag birtokbmondónak; a jelek felállításához szükséges segédeszközöket (ásó, kapa, csákány, balta, lapát, feszítővas, kötél, esiga stb.) rendelkezésre bocsátani; a mérnök és a hozzá beosztott katoná napszamos lakásáról gondoskodni és a katonának kosztot adni az időnként megszabott átvonulási illeték ellenében. Kivételt csak azon eset képez, midőn a mérnök fő pontot (gulát) épít. A gulák építésénél úgy az anyagot, mint a felállításához szükséges napszamosokat és fuvert is az illető mérnök útján az állam fizeti és pedig meghatározott és országosan körözött árak mellett de a mérnök lakásáról, a katoná ellátásáról és a mérnöki műszerek vitelére szükséges kocsirol ez esetben is a község köteles gondoskodni. — A háromszögelés tartama községenként csak egy pár nap (természetesen) a község nagysága) szerint) és a munkálatok minden községben kétszerre történnek: először az ipítés és később, de még mindenestre ugyanazon év folyamán az ugynevezett izelés, midőn azonban anyagra már egyáltalában nincs szükség. Szokás tekintetében a háromszögölő mérnököt egy külön butorozott, ágyneművel ellátott, tiszta, száraz és tüzetes szoba és konyha

illet meg, a konyhát azonban a kiküldött tisztviselők rendesen nem szokták igénybe venni.

II. A határleírás. A határleírás ugyanazon évben történik rendszerint, melyben a háromszögelés, a célja az, hogy a részletes felvevő egy minden kétséget kizáró és határdombokkal megjelölt biztos határvonalat kapjon, melyen belül eszközli a község területének felmérését; ezen munkálat tartama szintén csak egy pár nap. Ezen munkálathoz köteles a község a szükséges anyagokat (karó és festék) elő állítani; a segédeszközöket (ásó, kapa, lapát, balta stb.) kiszolgáltatni napszamosokról gondoskodni, a mérnöknek lakást adni és katonát élelmezni az átvonulási illeték fejében. A lakásra nézve ugyanaz áll, mint a háromszögelésnél. Ezen munkálatnál a községi előjáróság tartozik jelen lenni, a természetben felvett jegyzőkönyvet aláírni és a község pecsétjével ellátni. Nagyobb uradalmaknál, mik a község határánál fekszenek, a határleírásnál az uradalom is jelen van és a jegyzőkönyvet ő is aláírja.

Minthogy úgy a háromszögelés, mint a határleírás nyáron át eszközölt felvételeket, csak a következő tél folyamán dolgozza ki teljesen és így csak a következő évben tudja adatait a részletes felmérés rendelkezésére bocsátani tehát a háromszögelés és határleírás a részletes felmérést mindenkor egy évvel megelőzi. Legcélszerűbb ennél fogva, ha a községek még azon évben hajtják végre a birtokok és dülök rendezését, melyben a háromszögelés van. — A község határvonalát pedig köteles a község még a határleirő mérnök megérkezése előtt rendbe hozni, kitisztíttatni és a határvonalakat kijavíttatni.

III. A részletes felmérés. A részletes felvevő készíti a háromszögelés és határleírásból nyert adatok alapján a község térképét a mely térképen minden egyes a község határában fekvő részletnek, bele érve a belsőseget is, ki kell tüntetve lenni és pedig tényleges és jelenlegi állapotának megfelelően. Minden egyes részlet területének helyességéért a mérnök a birtoklás helyességéért pedig az előjáróság szavatol. — Természetes, hogy ezen munkálat veszt legtöbb időt igénybe, ez többnyire minden községben az egész nyár folyamán eltart.

A részletes felmérés alkalmával a községi kötelezettségek ezek: lakás (a mérnök részére 2, a segédmérnök részére 1 szoba és konyha) a katoná lakása és élelmezése az átvonulási illeték mellett; napszamosok és fuvarok előállítása; a segédeszközök 1 ásó, kapa, balta stb. kiszolgáltatása; egy a birtokviszonyokat teljesen ismerő előjárósági tag kirendelése, ki mint birtokbmondó szerepel; az anyagok (zászlórud, lécz, zsindely, mész, szeg) beszerzése; a háromszögelési jelek állandósításához szükséges kövek előállítása. Minthogy a részletes felvevő egész nyáron (vagy legalább hónapokon át) a községben marad, van ideje megtenni a szükséges rendelkezéseit; a mérnök megérkezése előtt azonban köteles a község lakásáról gondoskodni; 54 drb 2 öles dupla léczet, 2000 drb. zsindelyt, 3 drb. 5 mt. hosszú, 2 drb 6 mt. és 1 drb 8 mt. hosszú zászlórudat és meszet készíteni tartani.

IV. és V. A helyszínelés és nyilvántartás. A tapasztalat szerint a birtokviszonyok gyakran már néhány év alatt is jelentékeny változásokon mennek keresztül. Hogy tehát a község térképe mindenkor a tényleges állapotokat tüntesse fel, másrészt pedig már folyamatba vett telekkönyvi betétszerkesztés céljából, a részletes felmérés után néhány (8—10) évvel jön a helyszínelés és nyilvántartás, miknek célja az időközben történt változásokat keresztül vezetni és pedig ha tetemesebb kiigazításra van szükség, azt a helyszínelés végzi, ha pedig csak szórványos változások fordulnak elő, akkor a nyilvántartás. Ebből kifolyólag a nyilvántartás csak pár napi, míg a helyszínelés hosszabb ideig tartó munkálat. Ezen munkálatok folyamata alatt köteles a község a mérnök lakásáról, a katoná lakásáról és élelmezéséről gondoskodni (az átvonulási illeték lefizetése mellett); napszamosokat és fuvarokat előállítani és az esetleges anyagszükségletet beszerezni.

A helyszínelés és a nyilvántartás által a felmérési munkálatok végérvényesen rendeztet-

nek, miért is a község előjáróságának saját érdeke kívánja, hogy az időközben történt összes változásokat a kiküldött mérnöknek bejelentse és tőle lehetőleg mindenben támogassa.

Igen sok helyen ellenszenvvel viseltetnek az egész felmérés iránt, pedig ez nemcsak az állam, de különösen a községek és az egyesek érdekeken történik, mert hiszen tudjuk, hogy peres ügyekben milyen megfizethetetlen értékű egy megbízható térkép, erdő rendezéseknél teljesen elkerülhetetlen, adás vételnél nélkülözhetetlen és milyen megnyugvást okoz az, ha valaki tudja, hogy adója teljesen hiteles térkép és telekkönyv után van kivétel és nincs kitéve annak az esetnek, hogy 5 hold tényleges birtok után 8 holdra eső adót fizessen.

Végül még azt akarom megjegyezni, hogy az eredeti felvételi térképek az állam tulajdonát képezik, de arról teljesen hiteles másolatot bárki szerezhethet aránylag igen olcsó árk mellett és pedig kőmetszetet vagy kézi másolatot, színezve nagy színezetlennél, ugyanazon nagyságban vagy kisebbítve.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Május 26. A biharmegyei gazdasági egyesület rendkívüli közgyűlése d. u. 3 órákor.
 Május 26. Biharmegyei rendkívüli közgyűlése d. e. órákor.
 Május 28. Szóbeli tanképesítő vizsgálatok a r. k. tanítóképző intézetben.
 Május 29. Diákok majálisa a Félix-fürdőben.
 Május 30. A »Hunyadi« gőzmalom évi közgyűlése.
 Junius 1. 2. 3. Érettségi vizsgálatok a főgymnáziumban.
 Junius 3. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órákor.
 Junius 4. 5. Érettségi vizsgálatok a főreáliskolában.
 Junius 7. A kath. kör majálisa a Püspök-fürdőben.
 Junius 19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasút évi közgyűlése a vármegyeház kistermében.

* **Hálaadás a század végén.** Ismeretes dolog, hogy Rómában nemzetközi bizottság alakult a végből, hogy az emberiség történetében oly nagy és fényes korszakot alkotó századunk végé ünnepélyesen leróvjuk hálánkat és hódolatunkat az Üdvözítő iránt, ki e szózat lefolyása alatt annyi áldást árasztott az emberiségre. A pápa szintén helyesli ezt az eszmét, áldását adta a nemzetközi bizottságra s mint bennünket a bizottság értesít annak elnökévé Jakobini bíbornokot nevezte ki. Az új elnök kinevezéséről körlevélben értesítette a világ összes püspökeit és felszólította őket, hogy támogassák őt munkájában szervezzenek nemzeti és egyházmegyei bizottságokat, hogy a hálaadás mind fényesebbé legyen. — Vajha ez is közelebb hozna bennünket a századnak egyik sokat hangoztatott, de a megvalósulástól messze levő eszméjéhez, a testvériséghez!

* **Orbán napja.** Tegnap elmúlt e retteget »Orbán« napja is. Szép szeliden jött és szeliden távozott, sajnos, hogy előtte tönkre tette a vetéseket a furcsa idő. Az Orbán nap alkalmából, a nagyvárad tanító testület tisztelt Sípós Orbán kir. tanfelügyelőnél. Az üdvözlésre meghatottan válaszolt az ünnepelt. Este a polgári iskola énekkara, szerenáddal lepte meg az ősz tanfelügyelőt.

* **Megyegyűlés.** Biharvármegye ma délelőtt 10 órákor rendkívüli közgyűlést tart. Mivel a gyűlés csupán azért van összehívva, hogy a Ludovika akadémia üresedésbe jött helyeket betöltse. A rendkívüli közgyűlésnek, ezenkívül nem is lesz fontosabb tárgya. A közgyűlésen Dr. Beöthy László főispán fog elnökölni.

* **A város főügyésze.** Dúsz László városi főügyész a városi törvényhatósághoz azon kérvényt nyújtotta be, — amelyben kéri, mondja ki, illetőleg szüntesse be a törvényhatóság az ő magánügyködését, a mire ugy sincs ideje a városi tulhalmozott teendők miatt, egy-

üttal arra is kéri a törvényhatóságot, hogy ennek pótlásul fizetését emelje fel annyira amennyit a városi főmérnök kap a várostól.

* **Személyi hírek.** Dr. Bulovszky József polgármester 3 napi Budapesten tartózkodása után tegnap éjjel haza érkezett.

* **Mennyibe került Mária Terézia szobra.** Dröxler Gusztáv, Pozsony város polgármestere tegnap számolt be a városi tanácsnak a koronázó emlékszóbor költségeiről. Jelentése szerint Mária Terézia szobra 103,000 frtjába került Pozsony városnak, ebbe az összegbe azonban nincs beleszámítva a leleplező-ünnepségek költsége.

* **Főuri nász.** Gróf Kornis Károly országgyűlési képviselő nagyműveltségű bájos hugát Gróf Kornis Marit. ma gélelőt fogja Budapesten oltárhoz vezetni báró Gudenus Géza cs. es kir. vadász főhadnagy. A esküvő a budavári »Mátyás« templomban lesz megtartva, melyre nadszámú főuri vendégek vannak meghíva.

* **Mártonffy Kaetán halála.** Ma délelőtt fogják városunk e köztiszteletben álló alakját örök nyugalomra helyezni. A mélyen lesújtott család, e gyász eset alkalmából a következő gyászjelentést bocsájtotta ki:

Alulírottak a legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatják forrón szerető férj, nagy apa, déd apa, testvér, após Mártonffy Kaetánnak életének 80-ik, boldog házasságának 52-ik évében rövid szenvedés és a haldokló szentségének ajtatos felvétele után f. hó 24-én d. u. fél négy órákor Nagyváradon történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi részei f. hó 26-án délelőtt fél 10 órákor fognak Apolló-utca 716 számú lakásból a róm. kath. egyház szertartása szerint a várad olaszli sírkertben az anyaföldnek átadni; az engesztelő szentmise áldozat is ugyan ez alkalommal fog a várad-olasz r. kath. plebánia templomban az egkek urának bemutatni. Nagyvárad, 1897. május 25. Mártonffy János, Mártonffy Márton, Mártonffy Róza, férj Merza Jánosné, Mártonffy Dezső, dr. Mártonffy Bogdán gyermekei. Özv. Mártonffy Kaetánné sz. danczkai Pattantus Ábrahám Anna neje id. Mártonffy Márton id. Mártonffy János, Mártonffy Mária, özv. Zankó Jánosné, Mártonffy Rebeka, özv. Bogdánffy Mártonné testvérei. Jakabffy Anna, Klubathy Mária, Merza János, Mártonffy Ilona, Jakabffy Ilona menynei illetőleg veje. Mártonffy József, Mártonffy Géza, dr. Mártonffy Marczel, Mártonffy Miklós, Mártonffy Márius, Merza Anna Merza Gizella, férj. Farkas Jenőné, Merza Dezső, Mártonffy Gyulácska, Mártonffy Stefánia Mártonffy Irénke unokák Farkas Jenő unoká vő Farkas Jenőke déd unoka.

* **A miniszter köszönete.** Prifach József székesfehérvári nagyprepostnak iskolai czéljokra adott 500 frtos adományáért köszönetét nyilvánította a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

* **A városi hidvámok 1896. évi zárszámadása.** Nagyvárad város számvevői hivatala beterjesztette a tanácshoz az 1896. évi hidvámokról a zárszámadást. E szerint bevétel volt; 20955 korona, 66 fillér. Kiadás volt 43168 korona 10 fillér s így 22212 korona 44 fillér többlet mutatkozik. A számvevői jelentés szerint, a vashidak építési költségeire felvett kölcsön 1895-ben törlesztve nem volt s így ez összegből fedezik a 95-ből maradt hátralékot, mely 14,000 koronát tesz ki. A mult évre eső rész az utadóból lett fedezve.

* **Apja fia.** Dr. Beöthy László főispánnak a legidősebb kis fia: Andor tegnap délelőtt tette le a vizsgálatot, az elemi iskola I és II. osztályról általános kitünő eredménnyel.

* **Térzene.** A József-ezred zenekara ma este, 6—7-ig a Szt. László-teremben a Müller czukrázdával szemben Herncsirek István karmester vezetésével a térzenét ad.

Az előadandó darabok műsora a következő:
 1. »Bleichen Kóbi.« Induló. Rosenzweig-től.
 2. Farsang fiak. Walzer: Zichrertől.
 3. A könnyű lovasság. Nyitány. Suppé-től.
 4. Szárazan hull lábam elé. Dal: Rubinstintól.
 5. Egyveleg a »Böregér«-ből. Ambróztól.

* **Viharok a megyében.** A tegnapi napon ismét több helyről vettünk hírt, hogy a vasárnapi ádáz idő óriási puhzításokat vitt véghez.

Mindenfelől panaszkodnak, hogy tönkre van téve a szép vetés s bizony szomorú aratásra lehet kilátás. Ujjabban a margittai és a székelyhídi járásból vettünk hírt a véghez vitt nagy pusztulásról. Itt ment keresztül a vihar és a zöme. habár egy kissé gyengülve, is de mégis nagy károkat okozott. A csillagvárosi víz rohamosan apad s a vasúti töltéseket sikerült rendezni. A várad környéki országutakat még mindég járhatatlannak lehet nevezni, annyira megvannak rongálva.

* **Borzasztó Tell-lövés.** Berlinben tegnap egy műlövő pályafutása rettenetes véget ért; agyonlőtte saját hugát. Az orfeumok világában már rég nem ismeretlenek ezek a csodalövők. Mi is láttunk belőle néhány példányt, akik közt annak idején egy Irta Pain nevezetű ur csinált valóban csodálatos dolgokat. Itt is egy fiatal nő szerepelt medium gyanánt (a vonzerő fokozása végett) s valóban idegfeszítő látványosság volt, amint a csodalövő a fiatal hölgy szájából a szivart. elegendő távolságra kilötte. Az eféle mutatványoknál természetesen az a kérdés képezi az igazi attraction-t, hogy a műlövő mikor találja egyszer valahogyan azt a fiatal hölgyet, ami nem közönséges gyönyörrel töltené el a p. t. publikumot. A berlini Krüger nevű műlövő tegnap — fölemelt helyiárok nélkül, — ebben a borzasztó jelenetben részesítette a maga közönségét. Lövöldözéseit egy orfeumszerű intézetben, az u. n. Weissensee mulatóhelyen folytatta. A hajmeresztő föllépésére, előző próbák után, hatósági engedélye is volt. Lövésai valóban csodálatosak voltak: 22 éves nővére tartotta neki az üveggolyókat, hol kezében, hol a vállán, mint ez már szokás. A főpont az u. n. tükörből való lövés volt, ami abból állott, hogy a nővére fejére tette az üveggolyót, ő maga pedig háttal fordulva feléje, egy előtte levő tükörből czélozta ki a golyót. Krüger nem először csinálta ezt a lövést, melyet még Tell Vilmoson is teltett. A sors azonban úgy akarta, hogy állandó diadala ne legyen. A tegnapi produkciónál, amint a fegyver eldördült, a szerencsétlen leány éles sikoltással összerogyott. Bátyja szájon találta szegényt s a golyó keresztül furta agyvelejét. Krüger rémulten futott hugához, de már későn volt. A leány pár perc alatt meghalt. A vakmerő »művész« egyetlen lövéssel elvesztette hugát is, pályáját is, szabadságát is, (mert hiszen ezért utóvégre is jár valami büntetés), a vasárnapi közönség pedig olyan látványossághoz jutott ingyen, ami nem is volt benne a programban. — Ez a XIX. század végén történt, amely annyi megvetéssel szól a késő római kultúra gladiátor-harcairól s egyéb színházi vérengzéseiről.

* **Beteg hivatalnok.** Nurizsán Péter Nagyvárad város fogyasztási adó kezelője a városi törvényhatóságtól egészsége helyreállítása végett hat heti szabadságot kér engedélyezni.

* **A gyilkos asszony.** A tegnap megírt szenzációs gyilkosságra vonatkozólag, mint értesülünk a 10 napos hullát felásták s az orvos törvényszéki bonczolást W a v r e k K á l m á n vizsgálóbíró helyettes jelenlétében dr. Grósz Albert és Grósz Menyhért törvényszéki orvosok eszközölték s azt állapították meg, hogy az asszony által okozott mérgezés nem közvetlenül volt okozója, — hanem elősegítője — a halálnak, mert a szeszmergezés jelei is konstatálódtak; úgy valószínű, hogy a corpus deliktiként megőrzött gyomorrészeket az országos művegyész elé fogják felküldeni Budapestre.

* **Elítelt egyetemi polgárok.** Az egyetemi ifjuság — mint megírtuk — szombaton rektoruk engedélyével gyűlést akartak tartani, hogy a kvótaemelést ellen tiltakozzanak. A gyűlést be is jelentették a rendőrségnek, ez azonban a gyűlést betiltotta. Néhány egyetemi polgár hangos szavakban adott kifejezést e miatt elégedetlenségének egyvendéglő helyiségében s az ott levő detektivek beleavatkozva, botrányt provokáltak, és nyolcz egyetemi hallgatót letartoztattak. — Báró Splényi Ödön rendőrtanácsos IV. ker. kapitány ma délelőtt hirdette ki a hallgatók előtt az ítéletet. E szerint Ortman Albert joghallgatót, a ki a megyeházán tervezett kvóta-gyűlést a rendőrségnek bejelentette s a ki a

Sas-vendéglőben felköszöntőt is mondott 150, Wolfner Pált 75, Erdélyi Lajost 50, Láng Bélát 120, Zilahy Gézát 75 frt pénzbüntetéssel sújtották. Valamennyi elítelt főlegbezt az ítélet ellen a főkapitányhoz s ha ott nem nyernének igazságot, a belügyminiszterhez főlegbeztnek. Méltán föltűnik azonban mindenkinek a rendőrség által kiszabott pénzbüntetések óriási nagysága, a mely ítélet többé nem is szigorú már, hanem egyenesen azt a gyanút kelti, hogy a kvótaellenes mozgalmak ellensúlyozására a kormány egyenesen fölszólította a rendőrséget. Ez ügyben — mint értesülünk — Olay Lajos képviselő szerdán interpellációt intéz a házban a belügyminiszterhez.

* **A kutba fult** szerencsétlen Buczák Lujza holt testét tegnap a törvényszéki orvosok felboncolták és Csapó Ferencz nagykutuczai lakásán a kut állapota felett szemlélt tartottak, hogy kit terhelhet vétkes gondatlanság.

* **Névmagyarosítás.** A magyar királyi belügyminiszter Kempfner Bódog Emil és Pálnak megengedte, hogy vezetéknévüket »Györire« változtathassák.

* **Félszázados Mezey.** Aki oly sok embernek rendezett jubileumot, akinélkül nem képzelhetünk el ünnepélyt, helyesebben mondana sikeres ünnepélyt végre ő maga is ünnepelt jubileum hős lett. Elkövetjük az indisz kréziót és eláruljuk, hogy Mezey Mihály ki számos egyesület tagja, alapítója és elnöke, kinek nagy része juiott a társadalomban való szerepléséből. az este tartotta a „Bazár“-ban megötvenedik születése napját barátai körében. Számosan keresték fel jókívánataival, kikhez mai is, őszinte szívvel hozzájárulnak.

* **Haiderabad eltűnt.** Meglehető sokan vannak azok, akik nem tudták, hogy Haiderabad van, akiket tehát nem lep meg az a hír, hogy eltűnt. Pedig úgy eltűnt, mintha csak dr. Lenkei Béla járt volna körülötte. Kivették a keretéből, mást tettek helyébe, s elvitték. A dolog különösen két embernek kellemetlen, a haiderbadi nizamnak és az angol királynénak. Amaz ennek szánta hatvan esztendő uralkodói jubileumára. Az eltűnt „Haiderabad“ a legnagyobb gyémántok egyike volt. A híres drágakövek egyike, amelynek nevének is van. Most, hogy gazdája, a haiderbadi nizam, el akarta küldeni Angliába, kiderült, hogy nincs meg. Kilopták foglaló keretéből, s ugyanolyan formájú hamis gyémántot tettek helyébe. Az angol királyné szegényebb egy nagy gyémánttal, de a tolvaj nem igen lett gazdagabb vele. Az ilyen csudagyémánton nem lehet föltűnés nélkül tolni. A föltűnés pedig a rajtavesztést jelenti a a tolvajok világában.

EGYESÜLETEK.

A régészeti egyesület közgyűlése. Városunknak ez a szépen fejlődő s minden tekintetben pártolásra méltó egyesülete vasárnap tartja közgyűlését, melyre a következő meghívót vettük:

A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egyesület 1897. május hó 30-án délelőtt 11 órakor a muzeum-épület nagytermében tartja tisztújító közgyűlését s arra az egyesület tagjait ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. A nagyváradi vár 1556—7-iki ostroma Zsák Adolftól. Fölvolvassa dr. Némethy Gyula.
3. Nagy-Várad régi ezimere és pécseitei, továbbá Nagy-Várad 1692-iki térképe. Eredetiekben bemutatja dr. Karácsonyi János.
4. Titkári jelentés.
5. Választmányi jelentés a pénztár állapotáról.
6. A régi tisztikar leköszönése és új választása.

A gazdasági egyesület közgyűlése. Biharvármegye gazdasági egyesülete ma délután három órakor rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés a vármegyház nagytermében fog lefolyi.

Igazgatósági ülés. A nagyváradi ipartestületi betegségek elöljáró pénztár igazgatósága f. hó 23-án délelőtt ülést tartott, mely alkalommal az elnökség jelentette, hogy dr. Schlauch Lőrincz bíboros-püspök, arany-miséjének megünneplése alkalmából, a pénztárnak 200 frtot adományozott.

Hálás köszönettel örvendes tudomásul vétetett.

Ugyancsak az elnökség jelentette, hogy Csobánczy Antal pénztáros, betegsége miatt állásáról e hó 21-én lemondott s az ipartestület elöljárósága f. hó 22-én tartott értekezletén, a megüresedett állásra ideiglenes pénztárosul Mészáros József iparost jelölte.

A lemondott pénztáros átszámolásáról felvett jegyzőkönyv, valamint az állás betöltése iránt tett intézkedés helyeslőleg tudomásul vétetett.

Olvasatott a pénztári jelentés,	
mely szerint a f. évi bevétel:	3281.52
kiadás	3114.57
Maradvány	166.95
az 1896. évi maradvány	1405.54
elhelyezett tart. töke	2017.05
Összes pénzkészlet:	2588.54

Ezzel kapcsolatosan olvasatott a felügyelőbizottság f. hó 21-én tartott pénztár vizsgálása eredményéről szóló jegyzőkönyvi jelentése, mely szerint a bizottság mindent a legnagyobb rendben talált.

Ugy a pénztári jelentés, mint a felügyelőbizottság jelentése tudomásul vétetett.

Bertsey György elnök a módosított ügyrendre hivatkozván, felhívta az igazgatóságot, hogy az orvosi állások betöltésére nézve hozzon határozatot.

Az igazgatóság az ez idő szerint alkalmazott orvosok működésével meg lévén elégedve, dr. Kazay Kálmán, dr. Altmann Jakab és dr. Ullmann Bela pénztári orvosoknak, az ügyrend 17. §-a értelmében, állásukban való véglegesítését egyhangulag kimondotta azzal a kikötéssel, hogy a pénztár minden orvosának saját kerületében kell laknia.

Végül az elnök indítványára Szondy Kálmán végrehajtó részére, a járulék-hátrányok behajtása körül tanúsított buzgalma elismerésül az igazgatóság 10 frt tiszteletdíjat szavazott meg.

IRODALOM.

Érdekes ajándék. A napokban Erdélyi István érmihályfalvai lakos érdekes ajándékkal kedveskedett dr. Schlauch Lőrincz bíbornoknak. Leírta t. i. bámulatos picziny betűkkel a bíbornok remek millenniumi beszédjét egy közönséges két krajczáros levelezőlap egyik oldalára teljesen, vagyis egy 18,144 betűből álló beszédet egy 14 cm. hosszú, 8 $\frac{1}{2}$ cm. széles papírlapra, gyönyörű párhuzamos sorokban, szabad szemmel csak nagy nehezen olvasható betűkkel. Öregebb egyének akár bele se kezdenek az olvasásba, de fiatal szemeknek is gyötrelmes dolog lenne végig baktatni a sorokon. Valamely liliputi, Hüvelyk Matyi nemzetiség számára való írás ez. Valóban bámulatraméltó éles szemmel és türelemmel, valamint biztos kézzel áldotta meg a Teremtő az íróját, kinek műve akármely kiállításon méltó föltűnést keltethetne.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Az államtitkár ur.

— Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Bisson. A nváradi színházban először adták 1897 május 26-5n. —

(—n.) Franciaország az eszrit hazája; az emberi észnek ez a lélekderítő sugara ott fakadt Gallia derűs ege alatt; ott virágzik egész pompájában mint egy égaljhoz kötött virág; csak ott van otthon a hol az emberek is mintha másak volnának egészen, nem is egy azon anyagból valók más ember-fíával, egészen más hangulatokkal, más érzésekkel: könnyel-

műek és jókedvűek, gyorsan jár az eszük és forró a szívük, büszkék és — stréberek, de még a stréberségükben is van valami kedves, valami szeretetre-méltó.

És a milyenek ők, olyan az életük: eleven, pezsgő, melynek kaleidoszkop-szerű változatai megnyerik az idegen szívét, lekötik az érdeklődését, fölkeltik a csodálatát kivívják szeretetét s lelkéből tapsol ennek a vénségében is örök-ifju nemzetnek, melynek a vigságban, a szellemességben nincs párja a földön.

Ebből a talajból fakadt, ott íródott meg ez a zseniális vigjáték is, a melyik a kitűnő vigjáték-írónak, Bissonnak a »Válás után« a »megboleogult«, a »Pont-Biquet család« szerzőjének teljesen magához méltó alkotása.

Nem jellem-vigjáték, mint a Moliere darabjai, nem is egyedül a helyzet komikuma van felépítve, mint a francia vigjátékok legnagyobb része, hanem a kettőnek művészi egyesítése, melyben megtalálja a finom szatira kedvelője a maga gyönyörűségét s megtalálja a maga mulatságát az is, a ki a mélyebb értelem kutatása nélkül csupán nevetni akar.

Az életből kiragadott alakok mind, kik ebben a darabban megjelennek előttünk, kezdve az élvhajhász államtitkár urtól le Bünelig, az arrogáns és indiszkrét hivatalszolgáig. A hivatalvadász tisztviselők, kik szemet hunynak olyan dolgokba, a mi egyéni becsületükbe vág, csak azért, hogy magasabb hivatalba jussanak, a nagyravágyó és tetszelgő nagy ur, De la Mare államtitkár — mind-mind ismerőseink s mig szívből kaczagunk rajtuk, mikor a színpadon látjuk őket, nem lehet észre nem vennünk a finom szatirát, a melyet keztyűs kézzel ugyan, de bőséges mennyiségben ad be nekik a kitűnő szerző.

Szinte nehezőnkre esik elmondani ennek a darabnak a meséjét; mint a hogy egy szépverset nem lehet prózában soha vi-szaadni, ugy itt is a mese, a mit elmondunk, csak váz, a lélek ott van a darabban, a vér ott lüktet a darab egyes jeleneteiben s a szellem ott szikrázik minden egyes szavában.

Lambertin tisztviselő a belügyminiszteriumban 2400 frank fizetéssel s egy szép kis fiatal feleséggel; a feleség nem tartozik a fizetéshez, de igen alkalmas csecse-becse arra, hogy azt egymaga felemésze; de Lambertin noha 10 esztendeje szorgalmas hivatalnok a miniszteriumnak s daczára igyekezetének nem léptették elő, békésen viseli sorsát s egyáltalán nem hajlandó azon az uton előlépni, mint a hogy azt kollegái közül többen sikerrel próbálták meg, hogy t. i. De la Mare államtitkár urnak, ki szenvedélyes kedvelője a szép nemnek bemutassa nejét.

Történik azonban, hogy egy alprefectusi állás kerül betöltés alá, melyet a központ tisztviselőinek egyikével szándékozik a miniszterium betölteni; ezt Mariolléné, Lambertin anyósa véletlenül megtudja, valamint azt is, hogy erre az állásra az fog kineveztetni, akit az államtitkár kineveztetni akar. Elhatározza, hogy ő s esetleg leánya is, a Lambertin neje, minden lehetőt megtesznek a Lambertin kineveztetése érdekében; ez tudtára is adják Lambertinnek, a ki azonban kézzel-lábbal tiltakozik még csak a gondolata ellen is e tervnek. Mariolléné ennek daczára sem áll el szándékától s Susanne, másik leánya, aki szép, fiatal özvegy s Amerikából ép' most érkezett haza, felteszi magában, hogy elfogja szédíteni az államtitkár ur fejét s kiviszi, hogy Lambertin kineveztesék.

Előbb Mariolléné megy el az államtitkárhoz, ki éppen akkor elhatározza, hogy női kedvelői sportjával felhagy s nem nagy megérőltetésébe kerül, hogy mariolléné kéremét megtagadja.

Közvetlenül utána megy Susanne s a szép, fiatal özvegy Lambertinnének adva ki magát, — egy remek jelenetben — összeszedve minden női fufangját s kaczárságát, magába boldondilja az államtitkárt s ez megígéri, hogy ki fogja neveztetni Lambertint, ami Susanne távozása után — ki biztatást nyújtott neki a jövőre meg is történik.

Lambertin örömmel fogadja kineveztetését abban a hiszombenl hogy -azt egyedül önmagának köszönheti s elfoglalja az alprekfectusi állást, melyben igen jól érzi magát, mind

annyian, míg csak egyszer be nem állít az államtitkár, aki nem felejtette el a szép Lambertinné jövőre szóló ígéretét, mert ő még mindig abban a hiszemben van, hogy Lambertinné volt az, aki nála volt a hivatalában, hogy Lambertin részére pártfogást eszközöljön ki. Persze nagy a zavar s ez tető fökre hág, mikor Lambertin az államtitkárt éppen abban a pillanatban lepi meg, mikor megcsókolja Susanne-t, — a sógorasszonyát; egy terv fogamzik meg az agyában, hogy jó volna Susanne-t elvéteni feleségül az államtitkárral; persze dicséri agyba-főbe, ami aztán igen mulatságos helyzetnek lesz az oka. Végre kistül az igazság; az államtitkár megtudja, hogy Lambertinnek nem neje, hanem sógorasszonya volt nála; ez annyira megtetszik időközben neki, hogy eljegyzi ott mindjárt.

Ez a meséje ennek az itt is nagy sikert aratott darabnak, melynek kaczagató jelenetei egy igazán kellemesen töltött estét szereztek a közönségnek, a mihez nagyban hozzájárult az is, hogy az előadás meglehetősen jó volt.

Első sorban s különös dicsérettel kell megemlékeznünk Horváth Pauláról (Smanne) a ki szerepét igazán művészettel játszotta meg; elegáns, sikkos játéka, pompás alakítása mintaszerű volt a második felvonás nagy jelenetében zajos tetszést aratott.

Szendrei alakítása (a csinos szerepben) szintén igen jó volt; a nőcsábításban nagy rutinnal bíró főhivatalnokot kitűnően játszotta meg. (Gilbert)

Mészáros Giza kisebb szerepében igen kedves volt.

Kövcsey A. Bouquet epizód-alakjában, pompás volt s remek alakításával gyakran fakasztotta kaczagja a közönséget.

Balla szépen játszott, és semmi kívánni valót nem hagyott volna fenn, ha néha-néha szerep nem tudását el nem árulja.

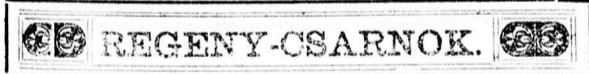
Bács, Bácsné a szokott jók voltak.

Közönség közepes számban.

A pompás vigjátékot ma megismétlik; a szereposztás ugyanaz marad, mint tegnap.

TANÜGY.

Érettségi vizsgálatok. A nagyváraai felső kereskedelmi iskolában legnap kezdődtek meg az írásbeli érettségi vizsgálatok. Ma és holnap fognak tartani, azután egy hét múlva kezdetüket veszik a szóbeli vizsgálatok, melyekre Scholcz Ágoston egyetemi tanár van felkérve miniszteri biztos gyanánt.

P R A D A.

Fordította K. G.

34.

De mi lesz akkor? Ankelooba térjen vissza ismét hol Ottó tüstént megduja, hogy tervei meghiusultak? Az sem lenne tanácsos, pillanatra belátta, ha innen ismét a nagy világba dobná magát.

Minden olyan pompás itt, soha sem élvezne ilyen szabadságot, soha sem állana tömött tárcza rendelkezésére, soha sem kellene ilyen keveset dolgoznia, a házat birtokokat a pompát már úgy megszokta, hogy sohasem tudná itt hagyni.

Es ő ezelőb a nyomorult gyerek elől meneküljön a győzelmet ennek a féregnek engedje át, minden tervét a légtérbe eressze és csak azért mert Daisy így akarja, mert nem tetszik engedelmesskednie a nevelőnőnek? Hát egyáltalában nem lehetséges hogy vele békében meglegyen.

— Legjobb lesz, ha magára hagyom a majmot. Tőlem ugyan bezárhatja magát szobájába teheti azt a mit akar. Többet nem törődöm vele.

Mikor már egy kissé megnyugodott, Daisy és Duin kisasszony hazajöttek a lányka nagyon élénk volt, angolul hollandul, a hogy jött beszélt az oroszlanokról, tigrisekről, vizilórol a gyarmat muzeumban lévő ind tárgyakról a miket neki a házvezető megmutogatott olyan vidám olyan természetes volt, hogy Leonora még ilyenek soha sem látta.

— Majd eljősz velem is egyszer az állat kertbe Daisy — szölt Leonora felhasználva az alkalmat — én nagyon keveset tudok Indiáról, habár a bátyám ott volt.

— Very well! — hangzott a készséges felelet és mindég új kérdéseket adott a házvezetőnőnek, hogy mindent emlékezetébe hozzon, szemei ragyogtak mikor szülőföldjéről beszélt, végül felment, hogy átöltözködjék.

— Különösen meg van elégedve, szölt Leonora a házvezetőnőhöz.

— Igaz nem ismertem rá, — felelt ez — egészen illedelmes csendes volt, többet kívánni sem lehetne. Egyre beszélt, őt érzékét alaposan felhasználta. Igazán vétek volna, ha elhanyagolnák e gyermeket.

Es mintha félt volna, hogy sokat mondott, kifelé indult, midőn felülről iszonyatos sikoltás hallatszott, és mielőtt Leonora csak sejtette volna, hogy mihelyt az oka, a lépcsőn nagy rohanás hallatszott, be egyenesen a szobába.

Daisy volt, halott sápadtan a haragtól öklőre szoritott kezekkel egész testében remegve, mint egy tigris mely áldozatára akar rohanni rontott a szobába ordított mint egy veszett állat.

— Bitang, bestia — sivitott Leonorára rohanva, a falhoz nyomta öklözte arcát mellét a hol érte.

— Mi az — mi történt? — kiáltott Duin kisasszony elrémülve, mialatt a lány kezét megragadta, Leonora pedig felocsudva az első ijedségből hatalmas lökéssel elodáblította magától.

— Ez a személy — ez a — — — ez a ordította az — szobámban volt.

(Folyt. köv.)

T A V I R A T O K

Obstrukció a 16 § ellen.

Budapest, május 25. (Saj. tud. táv.) A Kossuth párt a mai értekezletén kimondotta az obstrukciót a 16 § ellen Erdélyi azonban ennek daczára sem tágit, sőt megjegyezte tréfásan, hogy ha felakasztják sem tágit.

Forongás az egyetemen.

Budapest, május. 25. (Saját tud. távirata.) Ismeretes Budapest nagy hírnevű rendőségének az egyetemi ifjak irányában tanusított kvalifikálatlan eljárása, ugyszintén Rudnay kapitány tyranni viselkedése, aki a minden igaz ok nélkül elfogott egyetemi hallgatóktól azt követelte, hogy ezután hazafias érzelmeiket ne nyilvánítsák, sőt az elfogottakat tetemes pénzbírságra is ítélte. Emiatt óriási az izgalom az egyetemen s több titkos detektivet, kik ez egyetem körül — természetesen Rudnay ur rendeletére — nagy számban ólálkodnak, a méltán felháborodott ifjuság felismerve elfogott s kegyetlenül elpáholt.

Paur rendőrségi fogalmazó, aki vesztére a rektornál járt szintén belekerült ugyancsak a csávába s csak a rektor karján távozhatott, azonban így is kegyetlen sok elviselni valója volt a legkevésbé sem barátságos czipő sarkokból.

A rektor, ki egészen az ifjuság pártján áll, kijelentette, hogy a tradíciók az ifjuságot egyenesen a vezérlő szerepre kényszerítik.

Az ítélet miatt Olay holnap interpellálni fogja a belügyminisztert, kinek e héten ugyancsak kijutott.

III Béla hamvai.

Budapest, május 22. (Saját tud. távirata.) Végre daczára a sok huzódózásnak, melylyel a kormány egyik nagy királyunk és királynénk III. Béla és neje hamvainak méltó eltakarítását hallogatta: a dicső hamvak-hanem is a kormány jóvoltából nem sokára el foglalják

az őket illető helyet. A hivatalos lap mai száma közli ugyanis ama legfelsőbb kéziratot, melylyel Ő Felsége utasítja Bánffy-t hogy III Béla és neje hamvait az ő költségén álló pompával temettessék el a Mátyás templomba.

Király a vásárcsarnokban.

Budapest, május 25. (Saját tud. távirata.) A király ma meglátogatta a vásárcsarnokot s különösen a halpiaczon tetszettek meg a mázsa halak.

Havay angol lobogó alatt.

London, május 25. (Saját tud. távirata.) A »Daily Chronicle« jelenti Waschingtomból: Itt az a nézet uralkodik, hogy a havay kongresszus megakarja szüntetni a kölesönösségi szerződést. A sziget, hogy a japánok támadását elkerülje, Nagy-Britannia hatalmába adják át. A Viktoria királynő jubileumára küldendő havayi deputáció most teszi meg a szükséges lépéseket a képviseltes tárgyában.

Sztrájkoló párt.

Madrid, május 25. (Saját tud. távirata.) A spanyol kormányt úgy a szenátusban, mint a kamarában meginterpellálták, a liberális pártnak az ülésekről való távolmaradása miatt. Canovas miniszterelőlk válaszában kijelentette, hogy alkotmányellenes dolog egy miniszter lemondását követelni, másrészt lehetetlen a pártok távolmaradása mellett kormányozni, mert azok is felelősek a határozatokért. A konzervatív szenátorok azonban kijelentették, hogy míg a szabadelvűek elégtételt nem kapnak, ők sem jelennek meg a szenátus ülésein.

A kamara ülése után a konzervatívek elhatározták, hogy felkérik a házelnököt, hogy tegyen lépéseket Sagastánál az iránt, hogy a liberálisok ellentállása ma véget érjen. Általában azt hiszik, hogy a közbelépésnek semmi eredménye sem lesz.

A zavargó Algir.

Orán, május 24 (Saját tud. táv. A megye különböző részeiből számtalan zavargás hire érkezik. Tegnap Bellabasban és Fortassában törték be a zsidok botkirakatait. Hét idegent kiutasítottak.

Dijnok javaslat elfogadva.

Budapest, május. 22. (Saját tud. távirata.) A pénzügyi bizottság elfogadta a dijnok javaslatot.

A blokad megszüntetése.

Berlin, május. 24. (Saját tud. távirata.) Brétát valószínűleg legközelebb feloldják az ostromzár alól. A blokadban résztvevő hajók egy része, így az osztrák-magyar hajók is Szalonikibe és Szunyruába indolnak. Angol- és Oroszország nem vonják vissza hajóikat. Tervben van a felkelők teljes lefegyverzése.

Volo körül zárva.

Voló, május, 25. (Saját tud. távirata.) A külföldi katonai áttosok ideérkeztek. A város blokádja miatt lehetetlen Volot tengeri uton odahagyni. A városban esend és rend uralkodik

Ovás a porta ellen.

Konstantinápoly május. 25. (Saját tud. táv. A nagykövek tegnap és ma óvást emeltek a portánál av »Artemizia« nevű görög kereskedelmi hajó záralá vétele. valamint a görög alatt valókuak a török tartományokból való kiutasítása miatt.

A krétaiak kitartása.

Athén, május 25. (Saját tud. távirata.) A krétai vezérek megbízták Staikos ezredest, hogy egy hiteles iratot adjon át a görög kormánynak, mely azt mondja, hogy a krétaiak a görög csapatok elvonulása után is el vannak határozva, arra hogy az egyesülést Görögországgal mindenfelé eszközzel megkíséreljék. Mielőtt azonban valamiben döntenének, ériint-

kezésbe lépnek a görög kormányral, hogy olyan utbaigazításokat nyerjenek attól, melyek a nemzeti érdekeknek is megfelelnek.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

A vigszínház ujdonsága!

Bérlet 23-ik szám. Bérlet 23-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

Nagyvárad, 1897. évi május 26-án,

az arad-nagyvárad színtársulat által.

M á s o d s z o r:

AZ ÁLLAMTITKÁR UR.

Vigjáték 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órákor.

Holnap csütörtökön, 1897. évi május hó 27-én.

K é t e l ő a d á s.

Délután fél 4 órákor, félhelyárakkal:

A K I S L O R D.

Színmű.

Kezdeté délután 4 órákor, vége 6-kor.

Este fél 8 órákor rendes helyárakkal:

A C Z I G Á N Y B Á R Ó.

Operette 3 felvonásban.

KÖZGAZDASÁG.

Selyemtenyésztés. Egy kis félreértést okozván az a hír, hogy ez évben Fenesen lesz gubóváltó állomás, sietek közhírré tenni, hogy Fenesen is, Nagyváradon is, a mi jelent mindenestre annyit, hogy ez az ügy nem hátrafelé megyen. Jövő évben talán egy harmadik, sőt negyedik beváltó állomás is lesz Biharban, a nélkül, hogy a nagyvárad állomást beszüntetné az orsz. hivatal. Első teendők az eperfa szaporítás. A többi magától jön. Nagyvárad, 1897. május 25. Rátka József.

A Sebes-Körös társulat közgyűlése.

Meghívó.

A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat Nagyváradon, a saját irodahelyiségében 1897. évi június hó 2-ik napján délután 3 órákor közgyűlést tart, melyre az érdekeltség tisztelettel meghívatik.

T á r g y a k:

1. A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter urnak 24143/97. sz. rendelete a kölesönjárulékoknak új alapon való ideiglenes kivétele tárgyában.

2. Ugyannak az árvédelmi eljárásra vonatkozó 82642/97. V. 2. sz. rendelete.

3. Ugyannak 9722/97. V. 2. sz. rendelete a kormányhatósági jóváhagyást igénylő közgyűlési határozatokra vonatkozólag.

4. Javaslat az ártérteherviselés céljainak megfelelő földminőségi becslés ügyben.

5. Belviz-ártérfejlesztés vízkivételének tervezete.

6. Javaslat a belvizrendezési költségeknek miként való kivétele tárgyában.

7. Schwartz Márton esikő-pusztai bérlő kérvénye a társulat telefon vonalnak a pusztára leendő bekapcsolása tárgyában.

8. Elnök, alelnök, választmányi tagok, számvizsgáló és nyugdíj bizottság választása.

9. Folyó ügyek.

Nagyvárad, 1897. május hó 22-én.

Gróf Csáky Lajos m. k.
társ. elnök.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Földbirtokosok figyelmébe!

A közeledő

CSÉPLÉSI IDÉNY

alkalmával tisztelettel ajánljuk cséplőgépek és kazánok gazdaságos és előnyös fűtésre különösen alkalmas királdi és sajószentpéteri

akna, cséplési és darabos szeneinket,

melyek évek óta a t. gazdaközönség körében közkedveltségnek örvendenek.

Rendelmények és kérdezősködések a

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZENBÁNYA RÉSZVÉNY-TÁRSULAT-hoz

Budapest, vagy

ANDRÉNYI KÁROLY és FIAI

urakhoz Nagyváradra intézendők. 168 1-6

Ritka alkalom olcsón vásárolni.

5000 darab finom nyulszőr kalap minden színben, darabja ezelőtt 4 frt, most csak 1 frt 25.

NÁDOR L és TÁRSA

ezipő és uridivat üzletében Zöldfa-utca.

Legnagyobb raktár

férfi- női és gyermek czipőkben

meglepi olcsó árak.

Torna czipők fekete és barna színben gumi és bőr talppal deákok részére előnyös árban.

Kerékpárosok részére Triko ingek, harisnyák czipők és sapkák nagy választékban raktáron vannak.

A nyári idényre legújabb kalapok, nyakkendők, francia batist satin és selyem ingek, gallérok. Selyem és bőr keztyük. Batist és vászon zsebkendők — harisnyák. Illatszer, pénz és szivartárczák, esőernyők, séta botok stb. a legnagyobb választékban és legjutányosabb árban.

Nádor L. és Társa

uri divat üzletében.

Telefon összeköttetés.